

2.5.2024 Pääsiäiskauden viidennen viikon torstai

Kristus nousi kuolleista!

Päivän epistola

”Seuraavana päivänä hän lähti Barnabaksen kanssa Derbeen. Paavali ja Barnabas julistivat Derbessä evankeliumia ja saivat monet kääntymään opetuslapsiksi. Sitten he palasivat Lystraan, Ikonioniin ja Antiokiaan, rohkaisivat opetuslapsia ja kehottivat heitä pysymään uskossa. He sanoivat: ”Jumalan valtakuntaan meidän on mentävä monen ahdingon kautta.” Kullekin seurakunnalle he valitsivat vanhimmat, ja rukoiltuaan ja paastottuaan he jättivät opetuslapset Herran turviin, hänen, johon nämä nyt uskoivat. Kuljettuaan sitten Pisidian halki Paavali ja Barnabas tulivat Pamfyliaan. He julistivat sanaa Pergessä ja jatkoivat matkaansa Attaliaan. Sieltä he purjehtivat Antiokiaan, missä heidät oli annettu Jumalan armon haltuun siihen työhön, jonka he nyt olivat saattaneet päätökseen. Perille saavuttuaan he kutsuivat seurakunnan koolle ja kertoivat, että Jumala oli heidän kauttaan tehnyt suuria tekoja ja että hän oli muillekin kuin juutalaisille avannut uskon oven.” (Ap.t. 14: 20b – 27)

Derbe on Paavalin ensimmäisen lähetysmatkan ”viimeinen kohde”. Sieltä hän palaa kohti Syyrian Antiokiaa vierailen niissä kaupungeissa, missä hän oli aikaisemmin käynyt, rohkaisemassa niissä olevia opetuslapsia.

Seuraavaksi tulee ongelmallinen kohta. Suomenkielinen raamattu kertoo: ”Kullekin seurakunnalle he valitsivat vanhimmat.” Ensinnäkin sana ”valita” on ongelmallinen. Kreikkalaisessa tekstissä käytetään sanaa ”heirotonisantes”, joka viittaa vihkimiseen. Vihkimisenä se on moniin muihin kieliin myös käännetty. Toinen ongelma on sana ”vanhimmat”. Tätä sanaa Luukas käytti, mutta sanana se voi tarkoittaa eri asioita. Se voi tarkoittaa sanaa vanhin, mutta se voi tarkoittaa myös sanaa pappi. Ongelma tulee ehkä siitä, että kyseisenä aikana kristillinen sanasto papistosta ei ollut vielä vakiintunut. Ortodoksisessa käsityksessä ymmärretään merkitys nyt papiston (pappi tai piispa) vihkimisenä.

Palattuaan Syyrian Antiokiaan he kertoivat seurakunnalle, ”että Jumala oli heidän kauttaan tehnyt suuria tekoja ja että hän oli muillekin kuin juutalaisille avannut uskon oven.” Paavalille ja hänen seuralaisilleen annettu tehtävä oli suoritettu menestyksekkäästi.

Päivän evankeliumi

”Jeesus sanoi: ”Minä olen tullut tähän maailmaan pannakseni toimeen tuomion: sokeat saavat näkönsä ja näkevästä tulee sokeita.” Muutamit fariseukset, jotka olivat siinä lähellä, kysyivät tämän kuullessaan: ”Et kai tarkoita, että mekin olemme sokeita?” Jeesus vastasi: ”Jos olisitte sokeita, teitä ei syytettäisi synnistä, mutta te väitätte näkevänne, ja sen tähden synty pysyy teissä.” ”Totisesti, totisesti: se, joka ei mene lammastarhaan portista vaan kiipeää sinne muualta, on varas ja rosvo. Se, joka menee portista, on lampaiden paimen. Hänelle vartija avaa portin, ja lampaat kuuntelevat hänen ääntään. Hän kutsuu lampaitaan nimeltä ja vie ne laitumelle. Laskettuaan ulos kaikki lampaansa hän kulkee niiden edellä, ja lampaat seuraavat häntä, koska ne tuntevat hänen äänensä. Vierasta ne eivät lähde seuraamaan vaan karkaavat hänen luotaan, sillä ne eivät tunne vieraan ääntä.” Jeesus esitti heille tämän vertauksen, mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hän puheellaan tarkoitti. Siksi Jeesus jatkoi: ”Totisesti, totisesti: minä olen lampaiden portti. Ne, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat kaikki varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä. Minä olen portti. Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen.” (Joh. 9: 39 – 10:9)

Tämänpäiväinen tekstimme on jatkoa sokeana syntyneen sunnuntain evankeliumitekstille, joka on vuorossa ensi sunnuntaina. Se kertomus on kokonaisuudessaan päättynyt, mutta puhe sokeudesta jatkuu.

”Sokeat saavat näkönsä ja näkevästä tulee sokeita.” Jeesus oli opetuksellaan jakanut ihmiset niihin, jotka todella näkevät, ja niihin, jotka fariseusten tavoin eivät näe. Kyse ei ole fyysisestä vaan hengellisestä näkemisestä. ”Synty pysyy teissä” kertoo sen, että todellinen synty on se, ettei usko. Tästä Jeesus oli puhunut jo aikaisemmin: ”Ellette usko, että minä olen se joka olen, te kuolette synteihinne” (Joh. 8: 24). Fariseukset eivät ymmärrä Jeesuksen puhetta, sillä he ymmärtävät näkemisen vain fyysisessä mielessä, eivät hengellisessä.

Jeesus käyttää opetuksessaan vertauksia. Se, joka uskoo Jeesukseen, ymmärtää vertauksen oikein. Vastaavasti, se, joka ei usko Häneen, ei ymmärrä vertausta. Lammas on useiden muiden evankeliumien vertauksissa esillä, samoin se esiintyy Vanhassa testamentissa. Lampailla tarkoitetaan niitä, jotka ovat Jumalan omia ja joita Jumala johtaa. Erityisen arvokas teksti on Hesekielin kirjan koko kolmaskymmenesneljäs luku, josta Jeesus on voinut saada inspiraation tähän tekstiin.

Tekstimme alkoi fariseuksista, jotka ovat ”sokeita”. Nyt vertauksessa kuulimme, kuinka lampaat tuntevat paimenensa äänen. Johtopäätös on se, että Jeesus on oikea paimen mutta fariseukset eivät

ole oikeita paimenia.

Portti voidaan ymmärtää ”kirjoituksina”, siis Jeesuksen aikana meidän Vanhan testamenttimme tekstinä. Varkaan toimintaa kiivetä jostain muualta lammastarhaan eivät tue niin kirjoitukset kuin profeetatkaan. Se, joka kiipeää, on varas ja rosvo. Kirjoitukset, nyt mukaan lukien Uusi testamentti, todellakin johdattavat Jumalan tuntemiseen. Kiipeäjä ei huomioi Jumalaa. Voi olla, että evankeliumin kirjoittaja tällä maininnallaan viittaa juutalaisiin kapinallisiin, jotka toimivat Rooman valtakuntaa vastaan. Heihin viittaa kirjanoppinut Gamaliel puhuessaan neuvoston kokouksessa ja mainitsee nimeltä Teudaksen ja Juudas Galilealaisen (Ap.t. 5: 34 – 37). Viimeisenä kiipeäjänä on aikojen lopussa tuleva Antikristus, joka pyrkii hajoittamaan lauman.

Portista tulee lampaiden paimen, jolle vartija avaa portin. Vartijalla voidaan ymmärtää Moosesta. Hänelle Jumala antoi kymmenen käskyä ja hän profetoi Jeesuksesta Kristuksesta (Joh. 5: 46, 1. Moos. 49: 10, 5. Moos. 18: 18). Vartijalla voidaan ymmärtää Pyhää Henkeä, viisauden ja ymmärryksen Henkeä, joka paljastaa meille kirjoituksissa olevan Paimenemme.

Fariseukset ja kirjanoppineet kutsuivat Jeesusta usein pettäjäksi, mutta eivät kyenneet sitä todistamaan. Heidän oma epäuskonsa aiheuttaa sen, että he eivät ole enää tämän lauman jäseniä. Portista tullut paimen kutsuu äänellään lampaitaan ja ne kuulevat Hänet. Sokeana syntynyt ei nähnyt, mutta kuuli ja seurasi. Paimen kulkee edellä ja vie lampaat tarhasta laitumelle. Joidenkin mielestä tämä kertoo siitä, että Jeesus kokoaa omansa ja muodostaa oman uskonnollisen yhteisön. Varhaisessa kristillisessä ajattelussa ”lammastarha” on voinut merkitä seurakuntaa.

Jeesus ilmoittaa olevansa ”lampaiden portti”. Hänen kauttaan tulevat pelastuvat, löytävät laitumen. Tämän opetuksen taustalla on todennäköisesti teksti: ”Tämä on Herran portti, josta vanhurskaat saavat käydä.” (Psalmi 118: 20, Septuagintan mukaan psalmi 117: 20). Tämän psalmin muita jakeita käytettiin varhaisessa kirkossa messiaanisinä profetioita. Edelleen ortodoksisen kirkon jumalanpalveluksissa me kuulemme eri kohdissa tämän psalmin jakeita. Johannes korostaa, että Jeesus on ainoa pelastuksen lähde. Aiemmin tulleet eivät sitä ole. Aiemmin tulleilla todennäköisesti viitataan juutalaisten opettajiin ja heidän traditioonsa.

Jeesus on siis paimen, joka johdatta meitä kohti laitumia, se on kohti taivasten valtakuntaa. Hän on portti, jonka kautta Hän itse tuli ja jonka kautta me kuljemme kohti taivasten valtakuntaa. Mutta Hän on myös lammas, joka viedään teuraaksi. Tällä tarkoitetaan Jeesuksen matkaa ristille ja kuolemaa ristillä (Ap.t.8: 32 – 33, Jes. 53: 7 – 8).

Yksi kohta päivän evankeliumissa ansaitsee tarkennuksen: ”Ne, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat kaikki olleet varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä.” Tällä ei tarkoiteta profeettoja. Teksti tarkoittaa niitä, jotka ovat tulleet ilman Jumalan valtuutusta ja aiheuttaneet kaaosta. ”Minä en ole lähettänyt tuollaisia profeettoja, mutta silti he juoksevat joka suuntaan. Minä en ole puhunut heille, mutta silti he esiintyvät minun profeettoinani.” (Jer. 23: 21)

”Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen.” Kristuksen kautta tuleva pelastuu, Poika johdattaa hänet Isän luo. Vapaasti tuleminen ja meneminen osoittaa mahdollisuutta toimia yhteiskunnassa vaikka häntä kohtaan esiintyisikin painostusta. Tästä on esimerkkinä apostolien toiminta. Laidun tarkoittaa lepoa ja ravintoa, tulevaisuudessa Jumalan valtakuntaa.

Tämänpäiväinen tekstimme päättyi tähän. Raamatun lukija voi jatkaa lukemista ja huomata, että seuraavaksi Jeesus siirtyy puheessaan vertaukseen hyvästä paimenesta.